

Jurnal
CAROL I
AL ROMÂNIEI

VOLUMUL al III-lea • 1893-1897

Stabilirea textului, traducere din limba germană,
studiu introductiv și note de Vasile Docea

POLIROM
2020

© 2020 by Editura POLIROM

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Fritz Grotemeyer (1864-1947), *Portretul regelui Carol I al României*;
©© George Basaraba

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

CAROL I, rege al României

Jurnal / Carol I al României; stabilirea textului, trad. din lb. germană, st. introd și note de Vasile Docea. – Iași: Polirom, 2007–

6 vol.

ISBN 978-973-46-0694-8

Vol. 3: 1893-1897. – 2020. – Index. –

ISBN 978-973-46-8061-0

I. Docea, Vasile (ed. șt.)

821.112.2(498)-94

323(498)"1881/1892"(0:82-94)

Printed in ROMANIA

Cuprins

Studiu introductiv (<i>Vasile Docea</i>)	5
Lămuriri cu privire la note (<i>Vasile Docea</i>).	17
Carol I al României – <i>Jurnal</i>	19
Note	431
Indice de nume	451

Joi, 19/31 ianuarie

Ploaie, ceață, frig umed. Elisabeta mai bine. Micuțul la mine. Ora 11 L. Catargi, Senatul a numit delegații pentru legea minelor. După-amiaza audiențe. Orele 5-6½ doamna Kr. cu Elisabeta, cartea mai departe, până în februarie '76. Cînat singur, pentru că toți vor să se pregătească pentru bal. Ora 9½ cu Elisabeta, Missy și Nando în sala de bal, nu este plin, începe îndată dansul, care durează până la ora 2½. Doar bufet. Noi rămânem până la ora 12½. Vorbit cu foarte multă lume, cu diplomați etc. Totul a fost foarte animat. Opoziția *au grand complet*. Domnul și doamna Kremnitz de asemenea aici, vorbit cu ei de două ori.

Vineri, 1 februarie/20 ianuarie

+4°R, ceață, ploaie. Zăpada dispare încet. Ora 10½ ministrul de Război Poenaru, apoi scris. După-amiaza acasă, scris. Seara citit.

Sâmbătă, 2 februarie/21 ianuarie

Vreme umedă, ceva ninsoare. Înainte de amiază Catargi și Lahovary. Există acord în problema legii minelor. Opoziția este foarte nervoasă din această cauză. Memoriile mele, pe care le-a publicat și *L'Indépendance Roumaine*, au ajuns la multă lume, fatal. După-amiaza audiențe. Orele 5-7 Kalinderu. Seara cu Elisabeta, Missy și Nando. +4°R.

Duminică, 3 februarie/22 ianuarie

Vreme foarte caldă. Ora 10 la mica mănăstire, liturghie, predică, până la ora 11¼. După-amiaza audiențe. Curtopassi a fost rechemat, va fi trimis ambasador la St. Petersburg, dacă sănătatea sa zdruncinată permite aceasta. Seara citit.

Luni, 4 februarie/23 ianuarie

Viscol cu zăpadă, +1°R. Înainte de amiază Catargi, se plînge că nu lucrează Camera. Opoziția are peste tot întruniri, unde răspândește petiții împotriva legii minelor. După-amiaza acasă. Viscol cu zăpadă și vînt. Seara cu Missy și Nando la circ, reprezentație pentru Fundația Elisabeta, plin, până la ora 11½. -1°R, furtună puternică.

Marti, 5 februarie/24 ianuarie

Încă ninsoare. Înainte de amiază T. Ionescu și Ghermani, puțină strâmtorare bănească. Camerele lucrează puțin. După-amiaza scris. Nicio audiență. Seara, orele 9-11½ Kr. cu soția, lucrat la carte în biblioteca mea. -4°R.

Miercuri, 6 februarie/25 ianuarie

-8°R, senin. Înainte de amiază L. Catargi. După-amiaza promenadă, aer plăcut. Zăpadă multă în țară. După-amiaza audiențe. Seara scris. Curtopassi, care este bolnav, a fost numit ambasador la St. Petersburg.

Joi, 7 februarie/26 ianuarie

-1°R. Înainte de amiază Catargi și Olănescu. Ora 2 audiențe. Seara cinat singur cu Elisabeta. Ora 9 bal. Ora 9¼ în sala de bal, foarte animat, rămas până la ora 1, după aceea a fost cotilion, care a durat până la ora 2½. 450 de invitații. Ploaie.

Vineri, 8 februarie/27 ianuarie

Ceață, ploaie. Înainte de amiază Poenaru și Marghiloman. După-amiaza audiențe. Seara scris.

Sâmbătă, 9 februarie/28 ianuarie

-5°R. Înainte de amiază Catargi, T. Ionescu și Lahovary. Mare neînțelegere între guvernanți deoarece conservatorii vor să-și impună candidatul lor împotriva lui Carp la Buzău. După-amiaza promenadă, aer plăcut. Ora 10¼ la balul de la teatru al Societății „Elisabeta”, nu prea plin. Tombolă, rămas până la ora 12½.

Duminică, 10 februarie/29 ianuarie

-3°R. Ora 10 cu Nando la biserică, înapoi pe jos. Orele 2-4 audiențe. Seara domnul și doamna Kr., lucrat la carte până la ora 11. Nando și Missy la balul generalului Arion.

Luni, 11 februarie/30 ianuarie

-6°R, soare, mai târziu moină. Înainte de amiază Catargi, apoi Carp, discutat despre fabrica de postav, care se va închide. După-amiaza audiențe. Promenadă, cald. Seara scris.

Marti, 12 februarie/31 ianuarie

Ceață, -1°R. Înainte de amiază T. Ionescu, regulamentul pentru Fundația mea Universitară. Ora 11¼ Ghermani, criza din ce în ce mai inexplicabilă. La Senat se începe legea minelor. După-amiaza audiențe. Elisabeta merge la bone. M.Kr. o jumătate de oră. Seara citit. Sturdza a ținut un discurs vehement împotriva legii minelor.

Miercuri, 1/13 februarie

Ploaie. Înainte de amiază L. Catargi. La Cameră legea căilor ferate vicinale, la Senat legea minelor, opoziția este energic împotriva ambelor legi, Sturdza vorbește două ore la Senat. După-amiaza scris.

Kremnitz îndelung, discutat despre grădină. Arhiducele Albrecht²⁵⁵ îmbolnăvit de plămâni la Arco, foarte grav. Ora 5 G.D. Teodorescu, pe care îl numesc director al Fundației mele Universitare. Seara ora 11¼ la balul funcționarilor, cu Elisabeta, Missy, Nando. D. Ghica face primiriile. Tombolă, aproape nimeni din înalta societate. Acolo până la ora 12. Curent.

Joi, 2/14 februarie

-1°R, furtună, ploaie, care îngheață, sunt afectați toți pomii. Înainte de amiază Olănescu. După-amiază audiențe. Seara scris. Cînat singur cu Elisabeta. Ora 9¼ bal cu 500 de persoane, corpul diplomatic, muzică etc., se dansează foarte animat. Rămas cu Elisabeta până la ora 12½, apoi cotilion până la ora 3. Ploaie cu îngheț, viscol de zăpadă, pomii suferă enorm. Telegraful întrerupt.

Vineri, 3/15 februarie

Zăpadă adâncă, -2°R, răcit, dureri de cap. Ora 10½ ministrul de Război. Arhiducele Albrecht grav bolnav. Marghiloman. După-amiază scris. La Senat legea minelor, curent puternic împotriva, chiar și în întruniri sunt făcut responsabil pentru aceasta. Seara scris. Devreme în pat din cauza răcelii. -5°R.

Sâmbătă, 4/16 februarie

-10°R, vreme frumoasă, răcit. Înainte de amiază Catargi, apoi Lahovary. Orele 2-3 profesorul Basilescu. Soare. Arhiducele Albrecht ceva mai bine. După-amiază și seara scris. Elisabeta, Missy și Nando merg la balul de la teatru al Societății „Furnica”. Ziare precum *Adevărul*, *Naționalul* și *Evenimentul* mă atacă într-un mod nerușinat, din cauza *Memoriilor*.

Duminică, 5/17 februarie

-8°R, viscol cu zăpadă, guturai foarte puternic. Înainte de amiază scris. Cu Elisabeta. Ora 12½ *lunch à quatre*. Orele 2-4½ audiențe, în ciuda răcelii mele puternice. Vești foarte îngrijorătoare despre arhiducele Albrecht. Telegrafiat arhiducelui Rainer²⁵⁶ la Arco. Ora 7 cînat cu anturajul. Seara, orele 9¼-10½ Kremnitz cu Elisabeta au lucrat la carte.

Luni, 6/18 februarie

-7°R. Guturai foarte puternic. Înainte de amiază Catargi și Carp. Două depeșe de la arhiducele Rainer din Arco, conform cărora a început agonia arhiducelui Albrecht. Depeșă din Sigmaringen, conform căreia domnișoara Lindheim s-a îmbolnăvit foarte grav de pneumonie, dăunător pentru mama. După-amiază nimeni, scris. Balul

costumat a fost amânat, așteptăm să sosească din Arco, dintr-o clipă în alta, vestea morții. Elisabeta cu copiii la circ. Kr. Seara la ora 10½ sosit din Arco vestea morții. Arhiducele Albrecht a murit la ora 12 †.

Marti, 7/19 februarie

Viscol cu zăpadă, -6°R. Răcit. În țară, mari cantități de zăpadă. Ora 10½ T. Ionescu, apoi Ghermani. Arhiducele Friedrich îmi comunică moartea unchiului său. Noi luăm trei săptămâni de doliu. După-amiaza audiențe. Încă răcit puternic. Seara cu Elisabeta, Nando și Missy. Anulat balul costumat, se va ține peste trei săptămâni. Senatul a luat în discuție legea minelor.

Miercuri, 8/20 februarie

-8°R. Enorm de multă zăpadă. În Moldova -15°R. Înainte de amiază, orele 10½-1, consiliu de miniștri, discutat problema Chilia, decis să-l trimit pe ministrul de Război la funeraliile arhiducelui Albrecht la Viena. Va merge acolo și kaiserul german. După-amiaza audiențe. Seara scris.

Joi, 9/21 februarie

-10°R, senin, soare. Înainte de amiază L. Catargi, apoi mitropolitul îmi prezintă noii episcopi. Ora 11½ Olănescu. Depeșă de la Koch din Sigmaringen conform căreia scumpa noastră Lindheim a murit. A fost răpusă aseară de pneumonie. Lovitură grea pentru draga mea mamă. Ora 2 audiențe. Promenadă, la soare foarte cald. Seara Kr. -5°R, mai frig. Telegrafiat mamei. Ora 6 Lecomte cu planurile pentru atelierul din Sinaia. Ora 7 mic dineu, colonelul Donner și contele Gleichen (Hohenlohe), ofițeri englezi, la masă, conversat până la ora 10. -10°R.

Vineri, 10/22 februarie

-11°R, soare. Ora 9 Stöhr. Ora 10½ Poenaru, care pleacă astăzi la Viena, la funeraliile arhiducelui Albrecht. Ora 11½ Marghiloman. La Senat legea minelor merge mai departe, Sturdza face multă opoziție. Ora 5½ prințul I. Ghica îmi aduce 7.000 de semnături din toată țara împotriva legii minelor, care ar încălca Constituția (?). Conversat o oră. Insistă să nu răspund. Senatul a votat deja jumătate din lege. Seara cu Elisabeta, Nando și Missy.

Sâmbătă, 11/23 februarie

-11°R, senin. Înainte de amiază Catargi, Lahovary. *Figaro* are un roman infam împotriva Elisabetei, E.V. etc. Pornește de la mad. Adam - Bibescu. După-amiaza promenadă, cald. Orele 5-7 Kalinderu. Seara scris.

Duminică, 12/24 februarie

–8°R. Ora 10 cu Nando la biserică, înapoi pe jos. Înainte de amiază scris. Ora 2 audiențe, de asemenea generalul Lahovary, discutat despre manevrele din toamnă. Ora 4 operație la gât făcută de Kremnitz, a durat aproape o jumătate de oră, destul de adânc, Elisabeta de față. După aceea ceai cu Kr. și soția, conversat până la ora 6. Rana sângerează puțin. Ora 7 cinat doar *à quatre*. Conversat cu Nando până la ora 9½. Devreme în pat. –6°R.

Luni, 13/25 februarie

–9°R, ceață. Ora 8 este solicitat Kremnitz, rana s-a înroșit peste noapte, mai ales bandajul. Ora 10½ L. Catargi, Senatul a votat legea minelor cu mare majoritate. Ora 11½ Carp. După-amiază audiențe, la fel seara, foarte obositor. Venit Catargi, pentru a solicita un consiliu de miniștri. Cinat *à quatre*. Seara la ora 9¼ Kremnitz, găsește gâtul puțin umflat. Durere de cap. Obosit. Ora 10½ în pat.

Marti, 14/26 februarie

–5°R, mai târziu dezgheț. Ora 8½ Kremnitz, durere de cap. Orele 10½-12½ consiliu de miniștri pentru dizolvarea Senatului. Cantacuzino o dorește, Cabinetul are rezerve, vrea să rămână patru ani împliniți. După-amiază audiențe. Kaiserul german la Viena pentru funeraliile arhiducelui Albrecht. Cinat *à quatre*. Seara dr. Kremnitz, este satisfăcut.

Miercuri, 15/27 februarie

Dezgheț, +5°R. Înainte de amiază Catargi. Audiențe. *Lunch à quatre*. Ora 4½ venit Kremnitz, scoate bandajul, adică plasturele, destul de dureros. Rana încă nu este închisă complet. Lipește unul nou, ceva dureri de mușchi. Apoi conversat *à quatre* până la ora 6. M. Kremnitz de față.

Joi, 16/28 februarie

Dezgheț, ploaie. Ora 8¼ dr. Kremnitz, este foarte mulțumit de rană, tăietura nu a fost foarte puternică. Ora 10 Theodori, care se plânge de legea sanitară. Catargi, apoi Olănescu. Senatul a amânat dizolvarea, ceea ce este corect. După-amiază Mijatović, ministrul plenipotențiar sârb, mi-a înmânat scrisoarea de rechemare. Scris. Împăratul Fr. Josef feldmareșal german.

Vineri, 1 martie/17 februarie

Viscol cu zăpadă, dezgheț. Ora 8½ Kremnitz, este mulțumit, glandele puțin umflate, vrea să lase până duminică plasturele, care este puțin însângerat. Generalul Poenaru încă nu s-a întors. Marghiloman.

Indépendance Roumaine continuă să publice cartea, ceea ce este incomod. După-amiaza audiențe. Orele 3-4 Slade, care a deschis o mare mină de cărbuni la Târgu Jiu (Bumbești), o galerie, a arendat un teren enorm, 30 de kilometri pătrați. Va deveni un lucru foarte important pentru țară. Acolo este și cărămidă, și ceramică. Ora 5½ Mitilineu, care merge la Constantinopol. Seara mâncat cu anturajul. Citit până la ora 11.

Sâmbătă, 2 martie / 18 februarie

-8°R, vreme minunată. Ora 8½ Kremnitz, este mulțumit, plasturele înroșit puțin. Ora 10½ L. Catargi, apoi Ionescu, pentru alegerea episcopului de Roman. Ora 11½ Lahovary. După-amiaza generalul Candiano, în legătură cu o pensie pe care Camera vrea să o voteze, pentru un soldat care ar fi luat steagul (?). Generalul Poenaru, care s-a întors de la Viena, a primit Ordinul Coroanei clasa I. L-a văzut și pe kaiserul german Wilhelm. Orele 5-7 citit. Prințul Lobanov, care fusese numit ambasador la Berlin, a devenit ministru de Externe în Petersburg. Staal nu ar fi acceptat.

Duminică, 3 martie / 19 februarie

-3°R, mai târziu dezgheț, soare. Ora 10 Stöhr. Telegrafiat marelui principe Mihail, care l-a pierdut pe fiul său Alexei în San Remo. Elisabeta merge la concert între orele 2 și 4. Eu audiențe întreaga după-amiază. Orele 4½ dr. Kremnitz și soția sa, conversat, el mi-a scos plasturele și mi-a pus unul nou. Tăietura este complet vindecată, dar este vizibilă, deoarece a fost adâncă. Ora 7 cinat cu anturajul. Ploaie.

Luni, 4 martie / 20 februarie

Dimineața ploaie. Vreme minunată, cald. Înainte de amiază Catargi și Carp. Camera începe cu bugetul, opoziția este foarte agresivă. După-amiaza audiențe. Orele 5-7 Kalinderu.

Marti, 5 martie / 21 februarie

-1°R, vreme frumoasă. Ora 8¼ dr. Kremnitz, este mulțumit, plasturele mai rămâne. Ora 10½ T. Ionescu, apoi Ghermani, discutat despre pensia pentru Grigore Alucăi, împotriva căreia eu exprim un veto, deoarece nu el a luat steagul din reduta Grivița. După-amiaza audiențe. Orele 3-4 prima promenadă, foarte cald, umed. Seara scris. Elisabeta la concert. Kr. Scris.

Miercuri, 6 martie / 22 februarie

Mohorât, vânt, ceva ploaie. +5°R. Ora 10½ Catargi. Manu prezidează Camera în dezavantajul Cabinetului, ține la pensia sergentului G. Alucăi, eu m-am declarat categoric împotriva. Cabinetul este și el,